

Rätt stöd till alla föräldrar ger goda förutsättningar för barns uppväxt

Regional strategi för föräldraskapsstöd
2024-2030

Länets kommuner, Länsstyrelsen i Örebro län, RF-SISU Örebro län,
Region Örebro län, Örebro läns bildningsförbund

Denna regionala strategi för föräldraskapsstöd har bäring på Örebro läns utvecklingsstrategi. Föräldraskapsstöd bidrar främst till de två övergripande målen Stark konkurrenskraft samt Hög och jämlik livskvalitet så att vi kan nå de markerade effektmålen.

Örebroregionen – Sveriges hjärta

En attraktiv och pulserande region för alla

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - God vattenförsörjning - Mer bioekonomi och cirkulära flöden - Ökad andel förnybar energi

Prioriterade områden

Näringsliv och entreprenörskap			
Innovationskraft och specialisering			
Kunskapslyft och utbildning			
Kompetensförsörjning och matchning			
Social sammanhållning och demokrati			
Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård			
Klimat, miljö och energi			
Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer			
Transporter och infrastruktur			
Upplevelser och evenemang			

Figur 1: Översiktsbild av regionala utvecklingsstrategin, RUS – kopplingen mellan vision, övergripande mål, effektmål och prioriterade områden. Denna strategi adresserar främst området Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård. Den bidrar även till att vi når flera av effektmålen.

Regional strategi för föräldraskapsstöd

Kumla kommun

ÖREBRO

DEGERFORS
KOMMUN

HALLSBERGS
KOMMUN

HÄLLEFORS
KOMMUN

Lekebergs
kommun

LAXÅ
KOMMUN

NORA
KOMMUN

Karlskoga

LINDESBERGS
KOMMUN

LJUSNARSBERGS
KOMMUN

ÖREBRO LÄNS
BILDNINGSFÖRBUND

Örebro län

Region Örebro län

Länsstyrelsen
Örebro län

Strategin är beställd av chefsamverkans-
grupp för Region Örebro län och
kommunchefsgruppen KC/RD.
Beslutad av regionstyrelsen
2024-05-29
Dnr 24RS3241

Vid frågor om innehållet kontakta
regionalutveckling@regionorebrolan.se

Region Örebro län
Box 1613, 701 16 Örebro
Besöksadress: Eklundavägen 1
Tel: 019-602 10 00
utveckling.regionorebrolan.se

Förord

Fler föräldrar behöver få tillgång till råd och stöd i sitt föräldraskap under barnets hela uppväxt 0–18 år. Därför har vi tagit fram denna strategi som ger länet en gemensam riktning i arbetet med föräldraskapsstöd.

Föräldraskapsstöd är viktigt för att bland annat främja barns måluppfyllelse i skolan, stärka barns psykiska hälsa, arbeta för minskat utanförskap, förebygga användning av alkohol, narkotika eller att barn dras in i kriminalitet. Målgrupp för denna strategi är främst politiker och chefer inom kommun, region och civilsamhället samt professioner med strategisk inriktning och utvecklingsuppdrag inom familjepolitik och föräldraskapsstöd.

Strategin är framtagen på initiativ av länets kommundirektörer/chefer, länsråd och regiondirektören (KC/RD). En arbetsgrupp har arbetat med framtagandet på uppdrag av KC/RD.

Förslaget till strategin är förankrad och diskuterad i den regionala samverkansstrukturen för Utbildning och arbetsmarknad, Folkhälsa och Social välfärd samt vård och omsorg, både på politisk- och chefsnivå.

Den 29 maj 2024 beslutades strategin av regionstyrelsen.

Ingmar Ångman
Områdeschef Välfärd och folkhälsa

Innehåll

■ 1. Introduktion	8
■ 2. Varför en regional strategi?	10
■ 3. Föräldraskapsstödet betydelse för en bra start i livet	11
■ 4. Föräldraskapsstöd på olika nivåer	12
■ 5. Ett mål och tre målområden	14
■ 6. Tillsammans för ett stärkt föräldraskapsstöd	16
■ 7. Referenser	18

1. Introduktion

Alla barn har rätt till en god, jämlik och trygg uppväxt. Det övergripande syftet med föräldraskapsstöd är att främja barnets hälsa och utveckling. Ett jämlikt föräldraskapsstöd når ut och inkluderar alla föräldrar. Det kommer alla föräldrar till del och ökar förutsättningarna för goda uppväxtvillkor och en god hälsa för barnen. En strategi kring föräldraskapsstöd ökar förutsättningarna för att fler blivande föräldrar, föräldrar och andra viktiga vuxna runt barnet får tillgång till stöd. Stödet ska vara jämlikt och jämställt, kunskapsbaserat och ges till alla, oavsett i vilken kommun eller bostadsområde i Örebro län familjerna bor. Försättningsvis används begreppet "föräldrar" rakt igenom strategin och avser blivande föräldrar, vårdnadshavare och andra viktiga vuxna.

Kommundirektörer/chefer, länsråd och regiondirektören har gett den strategiska arbetsgruppen för föräldraskapsstödsutveckling i uppdrag att ta fram en regional strategi för föräldraskapsstöd i Örebro län. I den strategiska arbetsgruppen för föräldraskapsstöd finns representation av skol-, individ- och familjeomsorgs-, hälso- och sjukvårdschefer, strategiska funktioner från länsstyrelsen samt mödra- och barnhälsovården. Ansvar för att skriva fram strategin har legat hos länets folkhälsoteam samt stödjande funktioner inom Länsstyrelsen i Örebro län och Region Örebro län, Velfärd och folkhälsa.

Strategin är framtagen med utgångspunkt från En nationell strategi för ett starkt föräldraskapsstöd och strategins tre målområden¹ (1). Den bygger också på omvärldsbevakning, röster från föräldrar, behovsinventering hos berörda verksamheter såsom mödra- och barnhälsovård, folktandvård, familjecentral, förskola/skola, socialtjänst,

folkbildning samt föreningsliv. Strategin är inspirerad av Västmanlands vägledande dokument för föräldraskapsstöd². Den regionala strategin utgår även från Agenda 2030³, FN:s konvention om barnets rättigheter⁴ samt den nationella folkhälsopolitiken⁵. Strategin hänger samman med Örebro läns regionala utvecklingsstrategi (RUS) 2022–2030 där vi sätter barnets bästa i centrum. Målet är att vi år 2030 tillsammans har uppnått en jämlik hälsa bland barn och vuxna genom att säkra att alla barn får en bra start i livet. En start med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras tidiga utveckling, inlärning och hälsa⁶.

Denna strategi innehåller viktiga områden för att stödja länets och det lokala föräldraskapsstödsarbetet i syfte att vidmakthålla och utveckla det lokala arbetet och stärka samverkan kring föräldraskapsstöd utifrån strategins tre målområden.

2. Varför en regional strategi?

Örebro läns strategi ska bidra till att främja hälsa och utveckling hos barn och unga, 0-18 år. Föräldraskapsstöd är viktigt för att bland annat främja barns måluppfyllelse i skolan, stärka barns psykiska hälsa, arbeta för minskat utanförskap, förebygga användning av alkohol och narkotika samt att barn dras in i kriminella nätverk eller radikaliserar.

Målgrupp för denna strategi är främst politiker och chefer inom kommun, region och civilsamhället samt professioner med strategisk inriktning och utvecklingsuppdrag inom familjepolitik och föräldraskapsstöd.

Denna strategi har en långsiktig och övergripande hållning som pekar på riktningen för föräldraskapsstödsarbetet i länet. Utifrån strategin blir nästa steg att ta fram olika planer och aktiviteter.

Strategin ska ge länet en gemensam riktning i arbetet med föräldraskapsstöd och skapa förutsättning för en kraftsamling så att fler föräldrar får tillgång till råd och stöd i sitt föräldraskap under barnets hela uppväxt 0-18 år. Ett stärkt föräldraskapsstödsarbete innebär också att säkerställa resurser och stärka samverkan, på olika nivåer och bland olika aktörer, för att skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete. Det handlar också om att utgå från bästa tillgängliga kunskap och att utvärdera arbetet.

Föräldraskapsstöd är även viktigt för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda och exempelvis skyddas från våld och annan omsorgssvikt.

Det här är föräldraskapsstöd

”Föräldraskapsstöd är insatser, aktiviteter och verksamheter riktade till föräldrar som stärker föräldraförmågan och relationen mellan förälder och barn.

Det kan handla om att ge föräldrar kunskap om barnets rättigheter, hälsa och utveckling, att stärka föräldrars relation till varandra eller deras sociala nätverk¹.

Ur En nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd.

3. Föräldraskapsstödet betydelse för en bra start i livet

En av de viktigaste skyddsfaktorerna i barns liv är en god relation mellan barn och förälder⁷. Ett gott föräldraskap bidrar till bland annat barnets trygghet, framgångar i skolan och hälsa och välbefinnande genom hela livet. Föräldraskapsstöd är en viktig insats som samhället ska erbjuda för att främja barns hälsa och utveckling¹. Arbetet med föräldraskapsstöd ska utgå från ett barnrättsperspektiv.

De första tusen dagarna i ett barns liv är centrala för livslång hälsa och välbefinnande⁸. Alla barn oavsett bakgrund har rätt till goda uppväxtvillkor och levnadsförhållanden³. Barn och ungas uppväxtvillkor är ett prioriterat område för att nå det nationella folkhälsopolitiska målet att skapa samhälls- förutsättningar för en god och jämlik

hälsa i hela befolkningen inom en generation¹.

Barns ojämlika uppväxtvillkor och ojämlika hälsa beror bland annat på socioekonomiska skillnader och har betydelse för barns utveckling redan i fosterstadiet och som fortsätter påverka hela livet⁹. Att öka jämlikheten är därför en viktig del för att alla barn ska få en bra start i livet. Föräldraskapsstödet är en nyckelfaktor i arbetet med jämlika uppväxtvillkor.

Både det formella och informella stödet är viktigt för föräldrar, gällande det formella stödet som kompletterar det egna sociala nätverket lyfts ett positivt bemötande och förhållningssätt från personal vara av stor betydelse¹⁰.

4. Föräldraskapsstöd på olika nivåer

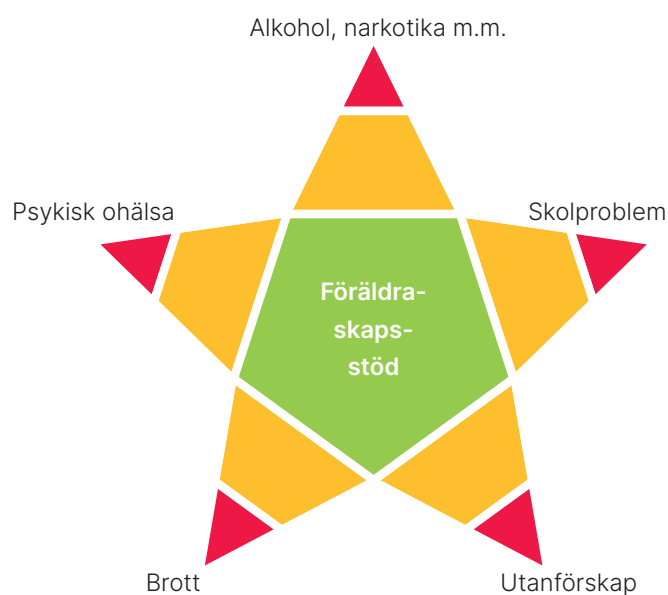

Figur 1 Preventionspyramiden, källa RISE

Föräldraskapsstöd stärker skyddsfaktorer som kompenserar för många olika riskfaktorer och är därför effektivt för att påverka olika typer av problematik. Föräldraskapsstöd ska erbjudas på fler arenor, nå alla grupper av föräldrar samt erbjudas på de tre preventionsnivåerna, universell, selektiv och indikerad nivå, se figur 1.

Universella insatser är främjande och förebyggande och erbjuds till alla föräldrar. Selektiva insatser har fokus på att vända en negativ utveckling när det finns risk att utveckla problem. Det stödet ges därför till

föräldrar som kan tillhöra en riskgrupp eller där det finns svårigheter för barnet som kan påverka barnets uppväxtvillkor och relationen till föräldrarna. Insatser på indikerad nivå ges ofta individuellt till föräldrar vars barn visar tydliga tecken på att det finns problem, så som normbrytande beteende och/eller psykisk ohälsa. Detta stöd ges också till föräldrar som uppvisar ett stort behov av stöd¹. Föräldraskapsstöd kan erbjudas individuellt eller i grupp på familjecentral, i förskola och skola, inom socialtjänst, hälso- och sjukvård samt civilsamhället.

Figur 2 Preventionsstjärnan. Färgerna representerar: grön universellt, gul selektivt och rött indikerat stöd. Källa: Rise

Preventionsstjärnan, se figur 2, visar hur universellt föräldraskapsstöd, med syfte att stärka skyddsfaktorer och motverka riskfaktorer, kan förebygga utvecklingen av olika typer av problematik som kan drabba barnet¹¹. Tidigt främjande och förebyggande arbete så som föräldraskapsstöd kan därför ge goda effekter på många problemområden samtidigt.

Preventionsstjärnan är ett sätt att illustrera olika utfall, det vill säga hur närliggande förebyggande frågor är sammanlänkade genom gemensamma risk- och skyddsfaktorer¹².

Det lönar sig

Att satsa på föräldraskapsstöd ökar barnets chanser till ett gott liv, det är dessutom ekonomiskt lönsamt. Det ger samhällsekonomiska vinster eftersom de långsiktiga hälsovinster överskrider kostnaderna för insatserna. Föräldraskapsstödsprogram som erbjuds till alla har en låg genomförandekostnad, är ofta lätta för föräldrar att ta del av och har visat sig ge ökad hälsorelaterad livskvalitet. Tidiga insatser i barns liv är de mest effektiva då det både ger positiva effekter under individens hela liv och även på en samhällsnivå. Med tidiga insatser menas att insatsen erbjuds tidigt i livet eller i ett tidigt skede när behov uppstår¹³ och ¹⁴.

5. Ett mål och tre målområden

” *Alla föräldrar ska erbjudas stöd under barnets hela uppväxt.*

Den övergripande nationella målsättningen är att alla föräldrar ska erbjudas stöd under barnets hela uppväxt. Syftet med föräldraskapsstöd är att främja barns hälsa och utveckling.

Den regionala strategin utgår från den nationella strategin och har huvudfokus på det universella arbetet, men lyfter även behovet av selektivt och indikerat stöd. För att möjliggöra detta behöver alla aktörer och verksamheter som möter föräldrar samverka och komplettera varandra.

Strategin innehåller tre målområden; *ett kunskapsbaserat arbetssätt, ett tillgängligt*

stöd och en stödjande organisation. De är centrala för att uppnå målet att alla föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets hela uppväxt 0-18 år.

Strategin bygger på omvärldsbevakning och behovsinventering bland föräldrar och verksamheter i Örebro län. Detta är de insatser som anses mest angelägna i arbetet med föräldraskapsstöd. Insatserna bör ske genom samverkan mellan kommuner, region, länsstyrelse och civilsamhälle.

Målområde 1 – Ett kunskapsbaserat arbetssätt

Målsättningen är att det ska

- ✓ erbjudas ett målgruppsanpassat och kunskapsbaserat föräldraskapsstöd på alla tre preventionsnivåer, som utgår från barnkonventionen, till alla föräldrar under barnets hela uppväxt.
- ✓ finnas tillgänglig kunskap för föräldrar om de rättigheter barnet har och vad rättigheterna innebär i det praktiska föräldraskapet.
- ✓ erbjudas möjlighet till kompetenshöjande insatser för professioner inom föräldraskapsstödsområdet.
- ✓ implementeras evidens- och kunskapsbaserade metoder där det idag inte finns. Detta ska ske i samverkan mellan olika intressenter såsom förskola, skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt civilsamhället.
- ✓ användas validerade indikatorer för att mäta och utveckla det lokala föräldraskapsstödet.

Målområde 2 – Ett tillgängligt stöd

Målsättningen är att det ska

- ✓ finnas ett behovsanpassat föräldraskapsstöd för alla föräldrar under barnets hela uppväxt.
- ✓ utvecklas arbetssätt för att nå de föräldrar som inte nås.
- ✓ genomföras en kartläggning av befintliga föräldraskapsstödjande arenor, vilka stödjande insatser och aktiviteter som genomförs samt vilka målgrupper som nås inom respektive kommun.
- ✓ utvecklas befintliga och skapas nya arenor och mötesplatser för att nå ut till alla föräldrar, som förskola, skola, föreningar.
- ✓ finnas en regional överenskommelse gällande samverkan mellan länets kommuner och Region Örebro län för att vidmakthålla kvaliteten, utveckla och starta nya familjecentraler.
- ✓ finnas tillgång till familjecentral i familjens närområde, minst en per kommun. Alla länets barnmorskemottagningar och barnavårdscentraler ska vara samlokaliserade med kommunens öppna förskola och de delar av socialtjänsten som bedriver förebyggande verksamhet.

Målområde 3 – En stödjande organisation

Målsättningen är att det ska

- ✓ finnas en regional stödjande organisation för att vidmakthålla och utveckla länets arbete med föräldraskapsstöd för barn 0-18 år.
- ✓ finnas lednings- eller samverkansgrupper där arbetet med föräldraskapsstöd hanteras i alla länets kommuner. Berörda parter såsom förskola, skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt civilsamhället bör ingå i grupperna.
- ✓ finnas en utsedd strategisk funktion med uppdrag att driva det lokala och/eller länsdelsvisa föräldraskapsstödsarbetet.
- ✓ vidmakthållas och utvecklas en god samverkan kring föräldraskapsstödjande insatser mellan och inom regionen, länsstyrelsen, kommunen och civilsamhället, exempelvis studieförbund och föreningsliv.

6. Tillsammans för ett stärkt föräldraskapsstöd

Det krävs ett aktivt och systematiskt arbete på olika nivåer hos och mellan de aktörer som möter barn och föräldrar för att kunna erbjuda och bedriva ett jämlikt och jämställt föräldraskapsstöd. Här ansvarar såväl länets kommuner, Region Örebro län, Länsstyrelsen i Örebro län och civilsamhället för sina olika uppdrag och ansvarsområden.

Det finns behov av att arbeta mer kunskapsbaserat och att göra stödet ännu mer lättillgänglig. En god samverkan och en stödjande organisation inom och mellan verksamheter på regional och lokal nivå är en förutsättning för att nå uppsatta mål.

På väg mot målen

För att komma från ord till handling är nästa steg att ta fram en lokal handlingsplan.

Berörda parter i varje kommun ska ta fram en lokal handlingsplan som bygger på en kartläggning med syfte att implementera det lokala arbetet med föräldraskapsstöd utifrån strategins tre målområden. Den lokala handlingsplanen bör även omfatta regionens och civilsamhällets verksamheter.

Komplexa samhällsutmaningar kräver komplexa lösningar. Det är viktigt att säkerställa resurser genom att tydliggöra fördelning av finansiering såsom personella resurser, lokaler, kompetensutveckling, metodkostnader med mera.

”Nästa steg är att se var gapen finns mellan det önskvärda föräldraskapsstödet och dagens situation.

Det är också viktigt att tydliggöra ansvarsfördelning mellan berörda parter. Detta för att skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete. För att öka förutsättningarna för ett behovsanpassat och verkningsfullt arbete ska insatserna systematiskt följas upp och utvärderas. Detta leder till ett mer effektivt, sammanhållet och tillgängligt föräldraskapsstöd. Det möjliggör för att alla ska kunna få stöd i sitt föräldraskap, oavsett var i länet familjerna bor. Ett systematiskt arbetssätt med en tydlig struktur ökar förutsättningarna för att alla barn ska få växa upp under goda levnadsvillkor som ger en god hälsa.

Så följer vi upp arbetet

Samverkansorganisationen har i uppdrag att följa upp om målområdenas insatser har genomförts, samt om strategin bidrar till att ge länet en gemensam riktning och skapar en kraftsamling som stärker länets arbete med föräldraskapsstöd. Uppföljning av strategin genomförs vartannat år med hjälp av både kvantitativa och kvalitativa metoder. Uppföljningen ska återkopplas till respektive kommun.

*Hur vet vi när vi lyckas?
Länsgruppen följer arbetet,
är ett stöd och sprider goda
exempel till andra.*

7. Referenser

- 1 Regeringskansliet, Socialdepartementet (2018) *En nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd*. <https://www.regeringen.se/4a6017/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/barnets-rattigheter/en-nationell-strategi-for-ett-starkt-foraldraskapsstodwebb.pdf>
- 2 Västmanlands vägledande dokument för föräldraskapsstöd
- 3 Agenda 2030
- 4 Regeringskansliet, Socialdepartementet (2018) *Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*
- 5 SOU 2017:47 *Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa. Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa*
- 6 RUS. Regional utvecklingsstrategi 2022-2030 <https://utveckling.regionorebrolan.se/sv/regionala-utvecklingsstrategin/regional-utvecklingsstrategi/>
- 7 Statens folkhälsoinstitut (2013). *Föräldrar spelar roll – Handbok i lokalt och regionalt föräldrastödsarbete*
- 8 Nordiska ministerrådet, 2020. *The First 1000 Days in the Nordic Countries: A Situation Analysis*
- 9 MFOF 2022 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd 2022 (20220810) [Hälsoekonomiska effekter - Start sida \(mfof.se\)](https://www.mfof.se/halsoekonomiska-effekter-startsida)
- 10 Eriksson C, Fröding K, Hulldin J, Jensen J, Larsson M, Tinnfält A, Pettersson C, Broman I & Ljung C (2014) *Kompetenta familjer med ungdomar - ideal och realitet i familjestödet i Karlskoga och Degerfors Örebro universitet: Studier i folkhälsovetenskap*
- 11 <https://osf.io/ntcw3>
- 12 Länsstyrelsen i Stockholms län, 2018
- 13 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, 2021 *Effekter av universellt föräldraskapsstöd*, Göteborgs stad, 2017
- 14 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd *Jämlikhetsrapporten 2017 - skillnader i livsvillkor i Göteborg*

Fler föräldrar behöver få tillgång till råd och stöd i sitt föräldraskap under barnets hela uppväxt 0–18 år. Därför har vi tagit fram denna strategi som ger länet en gemensam riktning i arbetet med föräldraskapsstöd.

Länets kommuner, Länsstyrelsen i Örebro län, RF-SISU Örebro län, Region Örebro län och Örebro läns bildningsförbund har formulerat strategin. Vi arbetar var för sig och tillsammans för att nå målen.

